

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**«Інтелектуальний капітал в системі міжнародних
економічних відносин»**

на 2025-2026 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс
Освітня програма/спеціалізація	«Міжнародні економічні відносини»
Спеціальність	292 Міжнародні економічні відносини
Галузь знань	
Ступінь вищої освіти	магістр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Пожар Артем Анатолійович
к.е.н.,
Доцент кафедри міжнародної
економіки та міжнародних
економічних відносин

Контактний телефон	(0532) 50-91-68
Електронна адреса	puet.me@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.memev.puet.edu.ua/stud.php он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	https://el.puet.edu.ua/

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань, що визначають сутність інтелектуального капіталу, інституційні засади та соціальні орієнтири інтелектуально-інноваційного розвитку національної економіки, роль суспільного інтелектуального капіталу у глобалізаційному вимірі
Тривалість	5 кредитів ЄКТС/150 годин (лекції 20 год., практичні заняття 40 год., самостійна робота 90 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом Методи: симуляційні, дискусійні ігри; мозковий штурм; метод кейсів, ситуаційний аналіз
Система поточного та підсумкового	Поточний контроль: обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; тестування; поточна модульна робота

контролю	Підсумковий контроль: ПМК
Базові знання	Теоретичні знання студентів щодо форм, функцій та особливостей інтелектуального капіталу у сучасних умовах зростання науково-технічного прогресу і високої динамічності зовнішніх ринків
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач
Розуміти закономірності та тенденції розвитку світового господарства і феномену нової економіки з урахуванням процесів інтелектуалізації, інформатизації та науково-технологічного обміну (РН 10). Презентувати результати власних досліджень шляхом підготовки наукових публікацій і апробацій на наукових заходах (РН 14).	ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 3). Здатність застосовувати кумулятивні знання, науково-технологічні досягнення, інформаційні технології для осягнення сутності феномену нової економіки, виявлення закономірностей та тенденцій новітнього розвитку світового господарства (СК 5). Здатність до самонавчання, підтримки належного рівня знань, готовність до опанування знань нового рівня, підвищення своєї фаховості та рівня кваліфікації (СК 9).

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Модуль 1. Теоретико-методологічні основи інтернаціоналізації та глобалізації інтелектуального капіталу (1 – 3 теми)		
Тема 1. Інтелектуальний капітал як пріоритетний компонент сучасного світового економічного	обговорення матеріалу виконання навчальних завдань; тестування	1. Визначення інтелектуального капіталу за критерієм рівня креативної свідомості: мікросоціум, мезосоціум, макросоціум, мегасоціум (міждержавні спільноти, людство). 2. Складові інтелектуального капіталу індивіда та

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
розвитку		організації.
Тема 2. Інтернаціоналізація та глобалізація інтелектуального капіталу в контексті пост-індустріальної парадигми	обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; тестування	1. Вчення В. Вернадського про ноосферу – концептуальне підґрунтя визначення сутності інтелектуального капіталу суспільства. 2. Формування нового типу фахівця («brainworkers», «knowledge workers») в умовах розвитку постіндустріальної економіки. 3. Інформація, знання, креативність як факторні ресурси та змістовні детермінанти постіндустріальної економіки.
Тема 3. Роль людини у суспільстві в умовах глобалізаційного процесу та сучасних міжнародних економічних відносинах	обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; тестування поточна модульна робота	1. Природа інтелектуальної ренти у вартості товарів. 2. Трансформація праці інтелектуального працівника у переваги господарюючого суб'єкта на ринку його продукції. 3. Стадії відтворення інтелектуального капіталу організації та рух інтелектуального продукту, створеного в процесі інтелектуального виробництва.
Модуль 2. Світові та національні тенденції інтелектуально-інноваційного розвитку (4 – 6 теми)		
Тема 4. Інтелектуальна власність як основа конкурентоспроможності національних	обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; тестування	1. Інтелектуальна власність як передумова і результат відтворення інтелектуального капіталу. 2. Місце України в системі світових економічних відносин: міжнародні порівняння досконалості

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
економік в умовах сучасних міжнародних економічних відносин		патентно-ліцензійної політики держави. 3. Стан та шляхи вдосконалення державного регулювання у сфері інтелектуальної власності в Україні.
Тема 5. Інтелектуальна складова конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації	обговорення матеріалу занять; виконання навчальних завдань; тестування	1. Можливості інтелектуально-інноваційного розвитку країн в аспекті ефективності технологічної конкуренції 2. Можливості інтелектуально-інноваційного розвитку країн в аспекті досконалості освітніх систем. 3. Міжнародна співпраця та міжнародне кооперування у науково-технологічній сфері як фактор позитивних змін у системі міжнародного поділу праці 4. Завдання державної політики України щодо міжнародного кооперування у науково-технологічній сфері. 5. Створення ефективної наукової інфраструктури та оптимізація фінансування науки як фактори підвищення конкурентоспроможності української економіки в умовах глобалізації. 6. Приведення до світових стандартів умов праці та життя в Україні як умова скорочення імміграції носіїв інтелектуального капіталу та забезпечення конкурентної міцності національної економіки.
Тема 6.	обговорення матеріалу занять;	1. Стан та стратегічні

Назва теми	Види робіт	Завдання самостійної роботи у розрізі тем
Інституційні засади та соціальні орієнтири інтелектуально-інноваційного розвитку національної економіки в контексті сучасних міжнародних економічних відносин	виконання навчальних завдань; тестування поточна модульна робота	параметри інтелектуально-інноваційного розвитку економіки України. 2. Концепції інноваційного розвитку: (а) концепція технологічних систем; (б) концепція індустріальних кластерів; (в) концепція інноваційних систем. 3. Досконалість національної інноваційної системи (НІС) як найважливіша умова реалізації ефективної моделі національного розвитку. 4. Оцінка стану економіки України, необхідність інтелектуально-інноваційного розвитку та інституціональне опосередкування цих процесів. 5. Інституційне забезпечення інноваційного типу економічного відтворення.

Інформаційні джерела

1. Глобальний ринок інтелектуальної власності: масштаби, структура, інститути: [монографія] / О.Ю. Біленький, Я.М. Столярчук, О.М. Галенко, В.М. Столярчук. – К. : КНЕУ. – Фенікс, 2016. – 272 с.

2. Гончаренко В.В., Пожар А.А., Єжелей Ю.О. «Третій сектор» і соціальна економіка у сучасному світі. Економіка та суспільство. № 69 (2024). <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5108>

3. Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі» від 15.12.1993р. № 3687-ХІІ (зі змінами і доповненнями); [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3687-12/>.

4. Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг» від 15.12.1993р. № 3689-ХІІ (зі змінами і доповненнями); [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3689-12/>.

5. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993р. № 3688-ХІІ (зі змінами і доповненнями); [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/>.

6. Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем» від 05.11.1997р. № 621/97-ВР (зі змінами і доповненнями); [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр /](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/621/97-вр/).

7. Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» від 12.07.2001р. № 2658-III (зі змінами і доповненнями); [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14 /](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2658-14/).

8. Закон України «Про авторське право та суміжні права» від 23.12.1993р. № 3792-XII зі змінами і доповненнями; [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12 /](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/)

9. Ілляшенко С.М. Управління інтелектуальним капіталом підприємства: монографія // С. М. Ілляшенко, Є.О. Голишева., А.В Колодка. - Суми : Триторія, 2017.— 360 с.

10. Інтелектуальний капітал підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.А. Коваленко, А.В. Ломоносов, О.Е. Ломоносова, Г.О. Житченко. – Херсон: Олді-плюс, 2019 – 392 с.

11. Манн Р.В. Понятійно-категоріальний апарат економічного потенціалу регіону / Р. В. Манн., К. Д. Плигач // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». 2018. – № 48. – С. 5-13.

12. Перерва П.Г. Інтелектуальний потенціал як економічна категорія / Л.С. Марчук , П. Г. Перерва // Вісник НТУ «ХПІ». –2018. –№ 15(1291). – С. 53-62.

13. Розвиток інтелектуального потенціалу студентів: навч. посіб. / М.М. Петренко, Т.С. Корнєєва. – Кропивницький : КОД, 2018. – 272 с.

14. Соціально-економічні механізми управління розвитком людських ресурсів в умовах цифровізації та інноватизації: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. О.М. Левченка. Кропивницький: Ексклюзив-Систем, 2021.

15. Стрілець В. Ю., Пожар А. А., Флегантова А. А., Франко Л. Ю., Єжелій Ю. О., Зборик Д. С. Цифровізація як інструмент побудови інноваційної стратегії розвитку бізнесу країн ЄС в умовах адаптації до кризових тенденцій міжнародної економіки. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2024. <http://puet.poltava.ua/index.php/economics/article/view/277>

16. Управління знаннями: підручник / В.М. Приймак. – Київ, 2019. – 240 с.

17. Ходаківський Є.І., Якобчук В.П., Литвинчук І.Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: підручник: 3-тє вид., перероб. та доп. К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 504 с.

18. European Business Association. (2020). Investment Attractiveness Index. 2nd half of 2020. Retrieved from https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2020/12/EBA-InvestIndex_2H-2020_ENG.pdf

19. Intellectual Capital Of Entrepreneurship: InterConnections And Ways Of Stimulating The Development / Kateryna A. Alekseeva, Liuba Y. Turchyn, Olha M. Sobko, Iryna M. Boichyk, Svitlana V. Stakhurska. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42751/1/Intellectual-Capital-.pdf>

20. Miller, T., Kim, A. B., & Roberts, J. M. (2023). 202 Index of Economic Freedom. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://www.heritage.org/index/pdf/2023/book/2023_IndexOfEconomicFreedom_FINAL.pdf

21. The Global Innovation Index 2021. Innovation in the face of uncertainty. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу

https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2023/

22. The Future of jobs Report 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2023/>

23. The 2023 WJP Rule of Law Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/>

24. The World Bank (2023). Doing Business 2023. Retrieved from https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2023-report_web-version.pdf

25. World Economic Forum (2023). The Global Competitiveness Report 2023. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2023.pdf/

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

- Пакет програмних продуктів Microsoft Office

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика оцінювання здобувачів вищої освіти: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Положення про організацію освітнього процесу <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-1.pdf>

Положення про порядок та критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_kryt_ocinyuvannya.pdf

Порядок ліквідації здобувачами вищої освіти академічної заборгованості <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/por-likvid-akad-zaborgovanosti.pdf>

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність»; списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

В ПУЕТ діють:

Кодекс честі студента

<https://puet.edu.ua/wp->

[content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf](https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/kodeks_chesti_studenta.pdf).

Положення про академічну доброчесність https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_akadem_dobrochesnist.pdf.

Положення про запобігання випадків академічного плагіату <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-zapobigannyavypadkam-akademichnogo-plagiatu.pdf>.

Політика визнання результатів навчання визначена такими документами:

Положення про порядок перезарахування результатів навчання, зданих в іноземних та вітчизняних закладах освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_por_perezarah_rez_zvo.pdf.

Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozha_pro_akademichnu_mobilnist.pdf.

Положення про порядок визнання результатів навчання зданих шляхом неформальної та/або інформальної освіти <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-poryadok-vyznannya-rezultativ-navchannya-zdobutyh-shlyahom-neformalnoyi-ta-abo-informalnoyi-osvity.pdf>; *інфографіка* (розділ Освіта/Організація освітнього процесу/Неформальна освіта) <https://puet.edu.ua/neformalna-osvita>. Визнанню можуть підлягати результати навчання, отримані у неформальній освіті, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені робочою програмою (силабусом) даної навчальної дисципліни.

Політика вирішення конфліктних ситуацій:

Положення про правила вирішення конфліктних ситуацій <https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozhennya-pro-pravyla-vyrishennya-konfliktnyh-sytuacij-u-puet.pdf>.

Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю у формі екзамену https://puet.edu.ua/wp-content/uploads/2023/07/polozh_pro-apel_pidscontr.pdf.

уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi>.

Політика підтримки учасників освітнього процесу:

Психологічна служба: <http://puet.edu.ua/psychologichna-pidtrymka-v-puet>.

Студентський омбудсмен (Уповноважений з прав студентів) ПУЕТ <http://puet.edu.ua/other-divisions/studentskyj-ombudsmen-upovnovazhenyj-z-prav-studentiv-puet>.

Уповноважений з прав корупції <https://puet.edu.ua/zapobigannya-ta-protidiya-korupciyi>.

Безпека освітнього середовища: Інформація про безпечність освітнього середовища ПУЕТ наведена у вкладці «Безпека життєдіяльності» <http://puet.edu.ua/pro-puet/bezpeka-zhyttyediyalnosti>.

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-3): обговорення матеріалу занять (10 балів); виконання навчальних завдань (10 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (15 балів)	45
Модуль 2 (теми 4-6): обговорення матеріалу занять (10 балів); виконання навчальних завдань (10 балів); тестування (10 балів); поточна модульна робота (15 балів)	45
Участь в предметних олімпіадах, наукових гуртках, наукових студентських конференціях, презентація наукового проєкту	10
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни